

MAGYAR IRODALOM

5. osztály

Népmesék, műmesék ismerete, fogalma

- A mese fogalma, mesei jellemzők (m.kezdés, m.befejezés, állandó kifejezések, m.számok, m.helyszínek, m.szereplők)
- Megismerni verses és prózai formájú meséket
- Mesék fajtái, műfajai, változatai (tündérmese, állatmese –fabula-, valós mese, csalímese, láncmese, hazugságmese, tréfás mese)
- Meseírók, mesegyűjtők

Petőfi Sándor János vitéz

- A mű keletkezése
- A János vitéz cselekménye, szerkezete, verselése
- A mű mesei elemei (cselekmény, hősök, történések)
- Műfaja: elbeszélő költemény
- A szereplők jellemzése, bemutatása
- Költői eszközök: szóképek (hasonlat, megszemélyesítés, metafora) nyelvi alakzatok (ellentét, párhuzam, felsorolás, ismétlés, megszólítás, felkiáltás, kérdés, párhuzam) felismerése, megnevezése
- Rím: rímfajták, rímképlet
- Ütemhangsúlyos verselés
- Memoriter- 1. fejezet megtanulása a műből

Vallomás a szülőföldről, családról

- Petőfi Sándor élete
- Az alföld (tájleíró költemény--elemzése, memoriter), Egy estém otthon
- Arany János: Családi kör (életkép)
- Régiókhöz kötődő irodalmi alkotás ismerete

Mitológia és bibliai történetek

- Mítoszok: Prométheusz, Daidalosz és Ikarosz cselekménye, szerkezete
- A mítosz, mitológia fogalma
- A Biblia – részei, történetek az Ó- és Újszövetségből (Teremtéstörténet, A bűnbeesés, Káin és Ábel, Noé bárkája, József-történet, Jézus születése, csodatételei, halála, feltámadása)

Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk (kötelező olvasmány)

- Cselekménye, szerkezete
- Szereplők csoportosítása, főbb szereplők jellemzés

- A mű fontos témái (barátság, önfeláldozás, hűség, árulás- példák a műből)
- Műfaja: ifjúsági regény (a regény fogalma, jellemzői, fajtái)
- Memoriter: Kiáltvány a műből

Az epikai művek jellemző vonásai, műfajai

Egy elbeszélés és egy novella ismerete, szerkezeti elemei, a műfaj jellemzői (pl. Fekete István: Február, Móricz Zsigmond: Fillentő)

6. osztály

„És azóta hősök párja! / Híretek száll szájru szájra”

- Népköltészet és műköltészet jellemzői (keletkezése, terjedése, szövege)
- Mondák fogalma, típusai, jellemzőik, szerkezetük (pl. Csodaszarvas, A fehér ló mondája, Mátyás-mondák, Szt. László pénze), egy helyi monda ismerete
- Arany János: Rege a csodaszarvasról (1-7. vsz.)

„Toldi Miklós képe úgy lobog fel nékem...”

- Arany János élete
- Toldi (memoriter: Előhang, I. ének 1-3.vsz, énekenként 1-1 vsz.)
 - elbeszélő költemény jellemzői
 - a mű verselése
 - cselekménye, szereplők, jellemek, helyszínek, költői kifejezőeszközök
 - a mű szerkezeti felépítése
 - előhang, ének, mottó, túlzás, fokozás, allegória, epizód

A ballada, műfaji jellemzői, sajátosságai

- Arany János: A walesi bárdok (műballada)
- Kómíves Kelemenné (népballada)

„Hol vagytok ti, régi játszótársak?”

Az epika és az elbeszélő művek fő jellemzői, szerkezeti részek

- Fazekas Mihály: Lúdas Matyi – *elbeszélő költemény*
cselekménye, szerkezete, szereplők, jellemek, helyszín, idő, tartalommondás, vándormotívum, (időmértékes verselés, verslábak)
- Gárdonyi Géza: Egri csillagok—*regény*
cselekménye, szerkezete, szereplők, a kor jellemzője, motívumok
a regény műfaji jellemzői
memoriter: Dobó esküje

- *Novellák* műfaji jellemzőik
pl. Móra Ferenc: Kuckó király, Fekete István: Fészekrablás, Gyurkovics Tibor: Tükröm, tükröm...

„Egy dallam visz, de keresztezi száz...”

A lírai műnem sajátosságai, képek és formák a költészetben, a lírai formanyelv.

- Csokonai: Zsugori uram (memoriter)
- Romhányi-versek

7. osztály

A nemzeti irodalom kibontakozása a 19. sz. első felében

- *A reformkor* általános jellemzője
A 19. sz. 1. felének eseményei, jelentős alakjai, irodalmi törekvései
- A romantika korstílusának jellemzői képviselői
Kölcsey Ferenc Himnusz (himnusz) memoriter, Huszt (epigramma) memoriter és Vörösmarty Mihály Szózat (óda) memoriter- műveinek elemzése Kölcsey: Parainesis
- Petőfi Sándor élete
Petőfi lírája:
 - Az alföld (tájleíró költemény)
 - Szeptember végén (elégia) memoriter
 - Egy gondolat bánt engemet (rapszódia) vagy Föltámadott a tenger
 - A XIX. század költői (ars poetica)
 - Nemzeti dal (alkalmi vers) memoriter
 - Reszket a bokor, mert... (dal) memoriter

Történelmi korszakok emlékezete lírában és epikában

- Arany János élete
 - A walesi bárdok (memoriter), Szondi két apródja vagy Ágnes asszony (a ballada műfaji jellegzetességei), bűn és bűnhődés motívuma
 - A fülemile (szatíra), Vásárban, Nemzetőr dal, Letésem a lantot
- Janus Pannonius epigrammái pl. Pannónia dicsérete (memoriter)
- Jókai Mór élete
Az aranyember- a regény cselekménye, szerkezete, szereplői, jellemek
A köszívű ember fia részlet—szereplői

A magyar próza megújítása

- Mikszáth Kálmán élete
 - A Tót atyafiak novellái: A néhai bárány, Bede Anna tartozása szerkezete, novellaelemzés
 - A Balóthy-domínium / A korlátfa / A pénzügyminiszter reggelije (karcolat)

- Szent Péter esernyője cselekménye, szerkezete, szereplők, jellemek
- A romantikus és realista ábrázolásmód, a természetábrázolás újszerűsége, kapcsolata a természettel, az elbeszélői stílus

A szerelem mint ihletforrás

- Virágénekek
- Balassi Bálint: Hogy Júliára találá...
- Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez (memoriter) elemzése
- Verstani ismeretek (ütemhangsúlyos-, időmértékes verselés, disztichon)
- Költői eszközök ismerete: szóképek (hasonlat, megszemélyesítés, metafora, allegória, metonímia) nyelvi alakzatok (ellentét, párhuzam, felsorolás, ismétlés, megszólítás, felkiáltás, kérdés, ellentét, párhuzam) felismerése, megnevezése

8. osztály

Művészeti törekvések a 19. sz. második és a 20. sz. első felében

- Lázadás és formabontás (az avantgard és irányzatai, jellemzői)
 - A Nyugat jelentősége, arculata, korszakai, alkotói
 - Ady Endre pályaképe, küldetéstudata, szimbólumai, jelképei
- Verselemzések:
- Hitvallás és küldetéstudat pl. Az Értől az Óceánig / Góg és Magóg
 - Látomásszerű tájversek pl. A magyar Ugaron
 - Élet-halál versek pl. Párisban járt az Ősz
 - Szerelmes versek pl. Lédával a bálban, Őrizem a szemed (memoriter)
 - Forradalmi versek pl. Dózsa György unokája
 - Magyarságversek: A föl – földobott kő (memoriter)
- Móricz Zsigmond élete
 - Hét krajcár novellaelemzés, novellaszerkezet
 - Légy jó mindhalálig
 - a regény műfaji jellemzői
 - az elbeszélő művek szerkezeti részei, helyszínek, szereplők, jellemek
 - a regény cselekménye
 - Babits Mihály életműve, jelentősége – egy versének elemzése pl. Curriculum vitae / Új leoninusok / Messze, messze...
 - Kosztolányi Dezső életműve, jelentősége – egy lírai művének elemzése pl. A szegény kisgyermek panaszai versciklusból / Boldog, szomorú dal / Hajnali részegség / Halotti beszéd
 - Juhász Gyula tájlírójának és egy szerelmi lírájának elemzése pl. Tiszai csönd / Magyar táj, magyar ecsettel (a szonett műfaji jellemzői) pl. Anna örök / Milyen volt

- Tóth Árpád szerelmi költészete - egy vers elemzése
pl. Körúti hajnal
- Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem humoreszk
- József Attila élete és kora
Verselemzések
 - Lázadó kora pl. Tiszta szívvel helyzetdal elemzése (memoriter)
 - Mama- versei pl. Mama (memoriter) / Anyám/ Kései sirató – egy elemzése
 - Szerelmi költészete pl. Mikor az uccán.../ Ringató/ Flóra ...- egy elemzése
 - Lírai számvetés pl. Születésnapomra (memoriter) elemzés
 - Istenes versei pl. Istenem / Nem emel föl / Bukj föl az árból –egy elemzése
 - Gondolati költészete pl. A Dunánál / Levegőt! –egy elemzése
 - Utolsó (létösszegző) versei pl. Karóval jöttél, Talán eltűnök hirtelen, Íme, hát megleltem hazámat –egy elemzése
- Radnóti Miklós élete és munkássága
- Nem tudhatom (memoriter) elemzése
- Tétova óda elemzése
- Razglednicák
- Tamási Áron
- Ábel a rengetegben c. regényének cselekménye, a jellemek rendszere, a mű stílusa, üzenete
- Szép Domokos Anna novellaelemzés, szerkezete

Modern idők

- Shakespeare: Rómeó és Júlia / Moliere: A fősvény cselekménye, szereplők, jellemek
- Mai magyar irodalom: két költő és egy író egy-egy műve
pl. Weöres Sándor, Nemes Nagy Ágnes, Pilinszky János, Örkény István egypercesei,
Sánta Ferenc: Sokan voltunk, Déry Tibor, Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról,
Varró Dániel
- Költői eszközök ismerete: szóképek (hasonlat, megszemélyesítés, metafora, allegória, szinesztézia, szinekdoché, metonímia) nyelvi alakzatok (ellentét, párhuzam, felsorolás, ismétlés, megszólítás, felkiáltás, kérdés, ellentét, párhuzam) felismerése, megnevezése

Fogalmak: komikum, jellemkomikum, helyzetkomikum, szimbolizmus, szimbolista
szimultán verselés, versciklus, gondolatritmus, naturalizmus, realizmus, tipizálás